

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
o dată 7 cr., a dóua óra
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea Unirii
în
Blaș.

Anul IX.

Blaș 24 Iuniu 1899.

Numérul 25.

Învitare la abonament.

Apropiându-se jumătatea anu-
lui, rugăm pe P. T. domni abo-
nenți, să binevoască a-și renoi
abonamentele pe anul curent, spre
care scop alăturăm asemnațiune
postală.

P. T. Domni restanțieri în
deosebi sînt rugați cu insistință,
să binevoască a grăbi cu achitarea
abonamentelor restante, căci edarea
fóii costeză spese mari, și aceste
nu se pot acoperi din abonamentele
curente, ce încurg.

Redacțiunea și Administrațiunea „UNIRII“.

Sciri grave.

Înregistrăm o scire de extremă
gravitate. Auđim, că Consistorul nostru
archidieceșan ar fi decis a primi *pentru
astă dată* ajutorul de stat și pe lângă con-
dițiunile dejositóre prescrise de guvern.

N'am vrut, să dăm cređemint acestei
sciri și am dori, ca să nu se adeverească.
Pentru că ori ce s'ar zice, va rămâne
totuși adevărat, că prin o asemenea
decisiune se curmă o mișcare fórté ge-
neróșă și fórté vrednică a clerului nostru,
care era mai gata a suferi și mai de
parte s'erăcia, de cât ași jertfi independen-
ța și demnitatea sa.

Dar trebuie să ne dăm samă și cu
eventualitatea aceea, că scirea se va
adeveri.

Ni se spune, că ansă la hotărîrea
mai sus amintită a Consistoriului nostru
ar fi dat o *scriptă* — *ultimat a guver-
nului întreg, în care se spune, că dacă
nu se va ridica ajutorul votat, guvernul
il va împărți singur cu preterarea Ordini-
ariatului și că va lua și alte măsuri
correspundătoare.*

Noi o spunem franc, că nici pentru
casul dacă *scripta* acésta ar fi venit
întru adevăr și dacă ar fi sunat după
cum se spune, nu am fi fost pentru
acceptarea ajutorului și pentru schimbarea
atitudinei de până aici. Dar dacă voim
să fim obiectivi și nepreocupați, trebuie
totuși să recunóscem, că situația, în care
ajunsesse Consistoriul prin *scripta* afir-
mativă a guvernului era o situație fórté
critică și fórté penibilă.

Ori cum ne-am socoti, dar guvernul
își putea, cu óre care aparință de in-
dreptățire, pune întrebarea: Cum se face,
că toți românii cei alalți primesc ajutorul
de stat după condițiunile statorite de guvern
și nu v'ed dejosire, umilire, compromi-
tere a demnității clerului, și numai
Consistoriul din Blaș vede lucrurile așa
de negre? Firesce că guvernul la aceea
nu se gîndesce, că și cei alalți, cari
aū primit, aū primit numai cu inima
sângerândă și cu fața roșită. La îm-
prejurarea acésta guvernul nu se gîn-
desce, și socóte că numai Consistorul

din Blaș face opoziție cu tot prețul,
impedecând înțelegerea între biserică și
stat și r'evr'etind clerul, care alt cum
ar primi bucuros ajutorul oferit.

Situația Consistoriului era decî fórté
gravă față de potestatea publică, și
continuarea opoziției ar fi însemnat o
ruptură și ar fi periclitat și alte inte-
rese bisericesci.

Dar era grea situația Consistoriului
și față de clerul din afară. Avea adecă,
să se declare în timp de 8 zile. Avea
de o parte pe acei preoți generóși, cari
publice cu subscrierea numelui propriu
aū respins cu indignare ajutorul mi-
litor; dar avea de altă parte mulțimea
acelora, cari întind mîna cu sete după
ori ce ajutor, ne mai put'end purta sar-
cinile cele grele ale esistenței și cari
ar fi r'emas greū loviți prin perderea
ajutorului acordat.

Consistorul se află decî cu ade-
v'erat între Scyla și Caribde. De o
parte tr'ebue să se gîndescă la marea
principiu al independenței și demnității
clerului, de altă parte avea să cumpă-
nescă, óre vr'end să scape de un r'eu
nu va da de altul mai mare, neput'end
impedeca împărțirea de ajutóre, cari
fiind că se făceau cu conștiința rea,
puteau să se facă și mai demoralizátore.
Și mai pe sus de tóte o grea r'espun-
dere era pe Consistor, anume aceea,
că ar fi hotăr'it ori cum despre cler,
fără a întreba pe cler în formă cano-
nică, adecă în sinod.

Feuilleton.

Plevnița.

(Continuare.)

Ei nu erau sub pólele redutei. Între
ei și redută mai era o vale largă, av'end
scoborișul repede și gol ca palma, ér suișul
spre redută și mai repede acoperit cu tufșuri,
și ca dóu' brine se vedeau dóu' șanțuri sub
pólele redutei, pline de pedestrime, ér reduta
pe cel alalat deal tocmal în margine, stă-
pânind întregă valea. Numai acum aū înțeles
Românii de ce n'aū tras Turcii de pe parapet:
Românii nu erau în valea redutei, ci într'a
dóua vale, ér Turcii trebuiau să tragă peste
un deal.

Valea asta ei nu o sciau, ea nici n'avea
nume pe hărțile oficerilor. Aū botezat-o ai
noștri, zic'endu-i Valea Lacrimilor și Valea
Sângelui, căci multe lacrimi și mult sânge
aū curs în valea asta.

Era grozavă vale! Să scobori pe ripă,
să urci pe ripă, în vreme ce Turcii trag cu
tótă îndemâna!

O clipită, dorobanții înfiorați de ripă,
aū avut gîndul să se întórcă îndărăt. Șontul
înse apucase la vale, și întorc'endu-și capul
zise: „Da, ce? Vreți, dragii mei, să mă
lăsați la perire singur?” Și intraceea-și cli-
pită s'audi și glasul lui Mărăcinean: Tot
înainte, băeți! și toți cei alalți oficeri strigară:
„Înainte cu Dumnezeu, copii!” și tótă dorobă-
nțiimea a început s'alerge la vale.

Cădeau obuzurile scormonind pămîntul
și șuerând ca șerpii, și v'ijiau plumbii Turcilor,
deși ca grindina. Trăgeau Turcii și din cele
dóu' șanțuri și de pe parapet, ba începură
să l'esa pe cresta r'ipei întru întimpinarea
noastră.

Ajunși în vale, o parte dintre doroban-
ții se opresc în loc și încep să tragă cu
pușcile spre Turci, să-i mai r'ar'escă și să
stea de vorbă cu ei, în vreme ce osteni de
linie urcă pe ripă și nizuiesc cu baionete spre
șanțuri. Altă parte dintre ei, cei ce duc
scări și fașine, se urcă la deal alături cu nă-
vălitorii.

Turcii r'ariseră cumplit pe ai noștri.
Scobor'and la vale, dorobanții n'aū putut
trage cu pușca; trebuiau să se grăbescă
s'ajungă în vale mai curînd. Dar și alt fel,
n'aveau rost de împușcătura; erau nevoiți, să se

spriginescă pe pușci, ca să nu cadă de-a
rostogolul pe cóstă.

În dată ce dorobanții cei cu fașine și
cu scări, alături de osteni de linie ai lui
Mărăcinean, începuseră s'ajungă pe la șanțuri,
aū năvălit, după ei și dorobanții cei ce ochiau
din vale.

Flăcăii noștri, inferbîntați, se urcă pe
ripă cu nespusă îndrăsnelă, unii r'azim'andu-se
în baionete, alții prinđ'endu-se de ierburii și
de tufșuri. Câte unul alunecă și cade până
în vale, duc'end cu ei și pe altul peste care
a dat. Cei mai mulți cad de plumbii Tur-
cilor și de isbitura obuzurilor.

Unii dintre ei nizniră spre tufșul de
aluni, care era mai într'o margine a r'ipei.
Dar acest tufș era închis cu sîrmă cu ghimpl,
așa că tótă cósta pe acolo era numai sîrmă
încurcată. Cădeau bieții flăcăi, impedec'andu-se
în sîrmă; unii se trudiau, s'o rupă cu isbi-
turi din patul pușcii, alții s'o desnóde. Și
se încurcău tot mai mult în sîrmă. Era
zăbavă și încurcătura, ér Turcii asvirleau
obuzuri în tufș și pustiau acolo pe cei în-
curcați în sîrmă.

Companiile cele mai din frunte ajunseră
până la cel dintăi șanț de adăpost, de sub
muchia delului. Par'că r'esăriau din pămînt,

Între ast fel de împrejurări ori cât de dureros ne-ar atinge scirea despre ridicarea ajutorului de stat, totuși sintem necesitați să concedăm, ca Consistorul a trebuit să urmeze așa cum a urmat, anume să primăscă de o cam dată pentru anul acesta, apoi să convoce un sinod, în care clerul însuși să decidă despre ținută, ce va avea să se urmeze în viitor.

Dacă ast fel va fi decis consistorul, atunci încă nu e pierdut totul, atunci totă cestiunea rămâne cum a fost și primirea sub presiunea momentului, nu dă drept la consecințe pentru venitor.

Tocmai de aceea dorim, ca să vedem cât mai curând actele oficiose. Dacă scirea noastră se va adevăra în forma, în care am spus-o, atunci cei buni din cler să nu-și pierdă curajul. Ei rămână pe lângă rezoluțiunea lor generoasă, și apoi la toamnă la sinod să pună toți umăr la umăr, ca să se aducă concluse întru toate conforme cu interesele adevărate ale bisericii noastre și cu demnitatea clerului nostru.

Sus să avem dar inimile! Isbânda momentană a celor ce vor să ne bage în jug, să nu ne lea voia la perseveranță în lupta Domnului. Din contră necazul să ne oțelască și să facem și să ne rogăm, ca Dumnezeu părinților nostri să ne lumineze mințile, să ne întărească inimile, ca la sinod să ne arătăm vrednici de acei părinți, cari au jertfit totul pentru independența bisericii și libertatea nămolului lor.

Conciliul ecumenic. Publicăm după „Timpul“ următorul interesant articol al ziarului francez „Le Temps“:

De la o vreme în căca cestiune, care sub forma sa religioasă ascunde o chestiune politică de cea mai mare importanță, dă loc la o curioasă polemică între ziarele rusești, patriarhatul din Fanar și presa greacă din Constantinopol. Această cestiune a fost ridicată acum câte va săptămâni de către *Novoie Vremia* din Petersburg, într'un lung articol, care s'ar pute considera ca arătând ideile ce domină asupra cestiunii în unele cercuri rusești eclesiastice și politice.

Ziarul rusesc demonstrează necesitatea convocării unui conciliu ecumenic la ... Moscova. Se pare, că în Rusia se dă o mare importanță întrunirii acestui conciliu, care ar avea să rezolve diferite chestiuni „pentru soluțiunea, cărora Rușii se adresează până acum bisericii grece din Fanar,“ patriarhul din Constantinopol, care poartă titlul de ecumenic fiind șeful erarchie suprem al întregii ortodoxii.

Este evident, că la acest congres eclesiastic vor lua parte toate bisericile ortodoxe autocefale, care sînt cele patru patriarhate grecești din Constantinopol, Alexandria, Antiochia și Ierusalim, apoi patriarhatul slav din Carlowitz: bisericile din Rusia, din Grecia, din România, din Sârbia; arhiepiscopul din Cipru; biserica din Muntenegru, care nu este cu toate acestea o biserică autocefală cu aceleași drepturi ca și cele alalte. În afară de șefii lor respectivi, fie care din aceste biserici va trimite la Moscova un ore care număr de mitropoliți și de episcopi.

Dar cine e în drept, să convoce acel conciliu? De sigur că patriarhul ecumenic, ca șef superior al ortodoxiei. Nu, răspunde *Novoie Vremia*, și aci este primul punct important al chestiunii. Și printr'o lungă disertație ziarul rus se căsnesce, să arate, că convocarea conciliului va trebui să fie făcută de către împăratul Rusiei, după procedurile urmate cu ocazia întrunirii celor

dintăii conciliului ecumenic, care fuseseră convocate de către Împărații Bizanțului Constantin, Theodosiu, etc. Patriarhul ecumenic, adaugă *Novoie Vremia*, se va uni fără îndoială la ideea întrunirii acestui conciliu, pe care l-ar pute chiar presida, dar dreptul convocării aparține Țarului.

Se vede, că ziarul rus nu admite absolut nici dreptul patriarhului de a presida conciliul.

Congresul ortodox ar avea, să reguleze, între multe alte chestiuni, pe aceea a „raskolnikilor,“ acești schismatici ruși, cărora conciliul le va ușura reîntorcerea la biserica-mumă. Dar cea mai importantă, din punctul de vedere „politic“, din chestiunile, care vor fi supuse congresului, va fi fără îndoială aceea, care privește schisma bulgară. Se știe, că Rusia ar voi, să vadă biserica bulgară împăcându-se cu patriarhatul din Fanar prin abolirea schismei pronunțată contra Bulgarilor în 1872 de către un conciliu local, convocat la Fanar, împotriva tuturor eforturilor diplomației ruse, de către patriarhul ecumenic Antim VI, și la care luaseră parte toate bisericile autocefale grece din Turcia.

Unul din cei dintăii promotori ai proiectului întrunirii conciliului este Vladimir, Mitropolitul Moscovei. După acest prelat, un congres de acest gen are cu atât mai multe șanse de succes, cu cât Țarul Nicolae II este apostolul înfocat al păcii universale. Acesta ar fi unul din cele mai mari evenimente ale începutului secolului al XX-lea, eveniment atât de important pentru Rusia, cât și pentru restul lumii ortodoxe.

Articolul din *Novoie Vremia* a produs o mare senzație la Constantinopol. Se ved aci tendințe reu ascunse, indiciul unei noi orientări în politica eclesiastică a Rusiei, sau mai bine zis dezvoltarea pe teren practic a acestei politici, pe care Rusia o urmărește

atâta Turci se iviseră prin șanț, er focul lor era o răpăitură nesfârșită, căci acum Turcii nu ochiau, ci trăgeau în grămadă.

Îndrăzneți și îndărătnici, o samă de Turci stăteau în picioare pe căma șanțului, așteptând în liniște pe ai noștri. Harapii țineau pușca pe brațul stâng, la înălțimea furcii pieptului, și descăreau plumbii cu totă luțela pușcii cu repetiție așa de nepăsători și de liniștiți, parcă nici nu se gândeau unde sînt și ce fac.

Locotenentul Chivu Stănescu, cu compania întâiu era mai aproape de șanț: „Mergeți tot înainte, băeți!“ zise el într'o vreme. „Vin în dată și eu!“ Rănit de un glonț în fluierul piciorului, locotenentul se aședase jos, și descultându-se își căuta rana. Sângele curgea tare; el lega fluierul cu o batistă, apoi încăltându-se, porni din nou cu făcăii. Dar fiindu-i rupt osul fluierului, ai săi îl vedeau schiopătând și abia stând drept, și-l rugară să se întoracă. N'a voit. Și cum îi curgea sângele într'una, îi se umpluse cisma de sânge; er în urmă sângele începu să gâlgăie și să se scurgă peste turtecă. Galben ca un mort, el a început să se clatine și chiar în clipa când era să cadă, parcă nu era destulă rana piciorului ca să-l omore, mai veni un glonț și-l isbi în frunte.

Între cei dintăii ajunși la șanț, era Dumitru Șerban, căprar din Focșani, cu vr'o căți va după el. Ajung la baionetă. Un Harap ridicase iataganul, să despice capul căprarului, dar căprarul îi la înainte și-l străpunge prin umăr. Într'aceeași vreme oficerul turc, care stătea pe căma șanțului trage cu revolverul în Șerban. Nu-l nimeresce, er

Șerban se asvirla la oficer, neavând vreme să facă mișcarea cu pușca, și-l apucă cu stînga de gât și-l prăvălesce în șanț.

Răsbesc acum ai noștri prin șirul de Turci de pe căma șanțului. Ion al Gaftei, dorobanț din Mărășesci, asvirla cel dintăii fașina lui în șanț și cade cu ea de o dată, tras cu cărligul de un Turc. Repede asvirl și alții fașinile lor, er căprarul Vasile al Ilencii din Câmpuri începu să-și potrivască scara să scobore în șanț.

Sergentul Radu Răilean n'a așteptat scara; el a sărit de-adreptul în șanț, în capul Turcilor parcă ar fi sărit în apă.

Șanțul fu repede umplut cu fașine; repede săriră dorobanții într'insul și se încăerară de gât cu Turcii. Unul, Coman Telegarul, își scăpase pușca sub picioarele luptătorilor; începu atunci să care la pumnii Turcilor și să-și isbescă în toate părțile, pe care cum punea mâna.

În vremea asta răsbiseră de mult prin șanț la alt capăt făcăii de linie ai lui Mărăcinean.

Maiorul Șonțu n'a apucat, să-și vadă băeții ajunși la șanț. Se ținuse tot în rînd cu ei și nu căuta nici măcar adăpostirea, pe care era dator s'o caute ca ori ce comandant al unei lupte, ca nu cum va cădend să se lase soldații fără căpetenie. Mergea tot înainte și tot pe loc deschis, ca să-l vadă soldații și să-l îmbarbăteze. Dar a venit un obuz și a trîntit la pămînt pe vre o căți va dorobanți de o dată, și o schijă a isbit pe maior în gât. El cădu pe loc, abia putend să zică: „Tot așa, volnici!“ și-și

dete sufletul. A rămas acolo și peste el au trecut șirurile de dorobanți.

Între cei uciși de obuz era și un soldat, care se ținea după maior ducendu-i mantaua. Cădu cu rană de mörte, el striga unui căprar: „Stăi don căprar, și le mantana maiorului!“ „Ce să fac cu ea? Dom maior e mort.“ — „Păi, pöte nu e mort și s'o ridica, și-o să-mi facă mustrare, ce i-am făcut mantaua?“ Ce mustrare era să-și facă maiorul mort, mai ales că soldatul abia isprăvi vorbele și muri.

Vedend pe maior cădu, căpitanul Cracalia sări în capul companiilor, și nesciind ce să facă de mânia pe Turci, smulse pușca din mâinile unui dorobanț și punend-o la ochi începu, să tragă spre Turci cu multă urgie. Era bun ochitor și o fi trimis pe altă lume mulți păgâni, dar în scurtă vreme fu ochit și el și cădu trăsnet prin frunte.

Prin șanț era svîrcolire nebună. În amestecul luptei, fu străpuns cu baioneta prin burtă locotenentul Georgevici și fu scos încă viu din învâlmășag, dar muri de dureri în spitalul din Măgurele.

Prin șanț ömenii lui Șonțu cu ai lui Mărăcinean se împreunară și de aci înainte se luptară în amestec.

Pe partea șanțului unde ajunsese Mărăcinean era lupta și mai turbată, și mörtea secera mai fără milă de cât la dröpta. În partea asta trăgeau mai cu îndemână Turcii de pe redută.

El a fost printre cei dintăii din batalionul său, care a sărit în șanț. Turcii isbiți cu atâta luțime și-au pierdut firea și s'au îngrămădit la gura șanțului și în urmă au

de multă vreme în teorie. Venit mai ales în mijlocul agitației rusești în chestiunea alegerii patriarhului din Antiochia, alegerea a cărei importanță este foarte mare, articolul din *Novoie Vremia* atrase în dată atențiunea Porței, căci Turcia va fi aceea, care va simți primele efecte ale noii politici ruse.

Eclisiastiki Alithia, organ oficios al patriarhatului din Fanar, a reprodus fără comentarii articolul ziarului rus. Dar ziarul politic grecesc din Constantinopol, care în această ocazie se inspiră fără îndoială de la patriarhat, consacră lungi răspunsuri la teza susținută de *Novoie Vremia*. Ele au găsit un ajutor prețios chiar în Rusia, la publiciștii independenți, cari luau cu căldură apărarea drepturilor patriarhatului ecumenic. Din contră, alte jurnale rusești susțin ideile Mitropolitului din Moscova, pe cum fac și unele cercuri politice din Petersburg. Ele vorbesc mai ales de „supremația bisericii ruse,” de „centrul suprem al ortodoxismului, cătră care se îndreptă ochii tuturor celorlalte biserici ortodoxe.”

Dacă s'ar căuta opiniunea oamenilor politici turci, ei ar răspunde într'un singur glas, că nu-i convine Porții, să vadă patriarhatul din Constantinopol perdându-și autoritatea și independența și devenind astfel o „agenție” a bisericii ruse, pendinte de guvernul rus.

Acastă idee să fie oare aceea, care a făcut mai prevădătoare Porța în chestiunea patriarhului din Antiochia? Sau raportul detaliat adresat guvernului turc de către Sf. Sinod al Fanarului, raport, care arăta consecințele politice ce ar rezulta pentru imperiul din alegerea unui prelat indigen pe tronul Antiochiei? Sau nu cum va demersul amical în formă, dar foarte energic în fond, făcut, se zice, pe lângă Porță și palat de către una sau mai multe puteri, care nu țin de sigur să vadă pe Rusia întindându-și influența în Siria și Palestina? Nu se știe. Este înșe știut, că succesul Rusiei n'a mers până la sfârșit și s'a oprit la calea jumătate. Alegerea Monseniorului Malteos (Mélétius),

ieșit la larg, dându-se îndărăt spre al doilea șant, mai sub redută.

Din neferecirea noastră, al doilea batalion de dorobanți, al Tecucilor, rînduit s'alerge de unde era și să s'asvirle spre redută în clipă încercării, s'a oprit pe deal de-asupra Văii Sângelui. Turcii dintr'alte redute și cei din Plevnița, neputând să bată cu tunul în făcăil lui Șonțu și al lui Mărăcinean, căci ar fi bătut și în Turci, și-au îndreptat toate tunurile spre locul, de unde așteptau să vie ajutoarele Românilor.

Și când au vădut, că iese batalionul de după deal, cu atâta urgie au asvirilit ghiulele și obuzuri în calea lui, în cât dorobanților le-a fost cu neputință să scobore pe costă.

Atâta au voit Turcii: să ne tae ajutorul și să prindă pe al noștri, câți erau sub redută.

A fară de acest batalion, mai erau rînduite ca oștire de sprijin trei batalioane, rămase îndărăt de tot, care aveau să se apropie și să amenințe pe Turci din coste. Dar această oștire, rătăcindu-se prin ceta și prin văile cotite, a sosit prea târziu.

Dorobanții putneri și oștenii lui Mărăcinean erau lăsați cu totul în voea lui Dumnezeu.

(Va urma.)

n'a fost aprobată de către Sultan, „pentru că a fost condusă ilegal.” Prin urmare ea e nulă. Este adevărat înșe, că Rușii pun totul în mișcare spre a ajunge la scopul lor. Ni-se asigură totuși, că afacerea din Antiochia a luat proporțiunile unei chestiuni internaționale, și diplomația europeană veghează de aproape.

Ajutorul de stat. Nedumeririle, ce am exprimat în primul de azi, s'au adevărat. Consistoriul a primit de astă dată suma de 25 mil și a dispus, să fie împărțită preoțimeii pe lângă condițiunile statorite de guvern. Afăm, că primirea această s'a făcut numai pe lângă unele rezerve și fără considerare la viitor. De o dată se dă ca sigură șcirea, că la toamnă se va convoca sinod, în care preoțimea întregă va avé, să se pronunțe și asupra acestei chestiuni atât de agitate.

Și până atunci atragem luarea a minte a cetitorilor noștri asupra scrisorii viceprotop. Ioan Șolnai din Kezdi-Polyán, ce ni-a trimis ca răspuns la celea publicate de „Magyar Polgár”. Scrisoarea bătrânului protopop sînt pline de dragostea bisericii și nămului și îl ridică nespun de mult în ochii tuturor oamenilor de bine. Astfel până acum avem protestul alor două districte protopopesci din Săcuime contra absurdităților publicate în ziarul clușan. Numai de la Odorhei n'a zis nime nimic. Sau dora e adevărat ceea ce s'a spus în „Tribuna”, că autorul acelei corespondințe trimise din Săcuime, e chiar viceprotopopul nostru Ștefan Sándor? Presupunerea această, dacă s'ar dovedi de adevărată, îl pune pe dl Sándor într'o poziție nespun de funestă. Acusele, ce se aduc Ordinariatului, sînt așa de mari și netemeinice, că autorul lor ar merita o aspră cercetare disciplinară. Și dacă cu toate acestea se trece și peste ast felu de lucruri cu cinismul acela nepăsător, vom ajunge cu timpul, să observăm clerul nostru împărțit în două părți, într'unii, cari se rogă lui Dumnezeu și alții, cari privesc plini de pietate spre Pesta, — vom ajunge, să nu mai putem porni cu clerul nostru nici o acțiune solidară, căci se vor afla tot de una de acei preoți, cari de frica milei, vor părăsi pe colegii și superioritatea lor.

De închiare să dăm încă un scurt răspuns foii „Közérdek” de la Aiud. Nu ne vom perde timpul cu ea, căci nu merită. Seriositatea și obiectivitatea ce am așteptat-o de la foaia comitatului, în zădar o căntăm la „Közérdek”, ea cercă, să îmbete pe cetitorii săi cu frase, neșactități și aluziuni la ultraism, agitație, gravitare în a fară, și alte acuse de un clișeu de mult tocit. De curiositate vom școte un pasaj, care trebuie că a dat mult de gîndit celui ce l-a scris, până ce l-a făcut așa de frumos sunător. E vorba de persoanele, cărora guvernul le da ajutoare. Noi am arătat cu cifre deosebirea între cei împărțaiți de Ordinariat și între aceia, cari sînt miluiți din grația solgăbirului. În cazul prim se răsplătesc hărniciile preoțesci și vredniciile câștigate pe acest teren, ér în al doilea, de ce să le mai înșirăm? sînt prea bine cunoscute. Am puté totuși adăuge, că un preot, de cei împărțaiți cu sute, a grăbit în fuga mare la Vasarhei la desvélirea statuei lui Kosuth uitându-și, că în zi de Duminecă preotul mai are și alte datorințe în parochia sa. Etă ce spune „Közérdek”:

„Frasa această se pôte dară și întorce și cu permisiunea „Unirei” aceea pôte glăsui și așa, că până acum s'au împărțit din ajutor numai acei preoți, cari au lingșit și s'au plecat „Unirei” și principiilor ei, dar pentru cel ce judecă lucrul cu dreptate, frasa această va glăsui dora și mai bine așa, că se capete din ajutorul statului magiar, din banii magiari acel preot, care e credincios statului magiar, și nu acela, care își vede fericirea în principiile „Unirei”, a acelei „Uniri”, care n'a contribuit nimic la acel ajutor. Și apoi mai în jos adăuge, . . . „sustinem și acum și din noă notificăm, că mai mult de 200 de cuate așteptă — la oficiul mitropolitan — să fie pertractate. —

N'am reprodus pasajele acestea, ca să le discutăm, am spus din capul locului, că e pagubă de timpul perdat. Le am comunicat cetitorilor noștri spre a se convinge din noă, că e foarte dreptă afirmarea atât de des repetită, că din ajutor numai acei preoți vor fi împărțaiți, cari vor binemerita pentru ideea de stat magiar, în care nu mai există, căci nu-i permis, să mai existe nici o naționalitate. Vredniciile preoțesci nu numără. Aluziunea la favoriții „Unirei” e copilărească, însuși conceptul „favorit” stă în contradicție cu cifra de 480 cât era numărul celor ce primiau din ajutor și mai uită dnii de la Aiud, că „Unirea” s'a înființat numai la 1891, ér banii acestia se împart de 30 și mai bine de ani. La afirmarea „sustinută și repetită” cu cuatele, a căror număr ar trece peste 200. răspundem, că am cercat să aflăm cifra această, care e 45, din cari unele sînt revocate. Dacă „Közérdek” are așa bun spion în Blaș, descopere-ni-l și îi vom plăti de totă mila până „peste 200”. un abonament la „Közérdek”.

Revistă bisericească.

Roma. În consistoriul papal ținut în săptămăna această, Sfinția sa Leo XIII a creat 11 cardinali. Dintre acestia 6 sînt pentru Curia Romană, ér restul 5 formeză 3 arhiepiscopi italieni, unul austriac și unul frances. Tot în consistoriul acesta au fost preconisați mai mulți arhiepiscopi și episcopi. Asemenea a fost preconisat de patriarh al bisericii coptice cu titlul de Alexandria, actualul patriarh substitut al coptilor. —

Revistă politică.

Afaceri interne. Parlamentul și-a început seria ședințelor sale Mercuria trecută, în carea a luat la desvoltare compromisul închiat în chestiunea pactului. Oratorii opoziționali sînt puținii Kossuthiști, cari din principiu sînt în contra compromisului, dar greutăți la primirea compromisului nu vor face.

Unele ziare vorbesc despre o reformă a cabinetului actual magiar. Ele afirmă cu siguranță, că după votarea legilor referitoare la pact, cabinetul se va reconstrui așa, că Széll va preda portofoliul internelor unui politician foarte distins. Acesta nu pôte fi altul de cât contele Apponyi. Cealaltă schimbare, ce se va face în actualul ministeriu este, că abdicând ministrul actual de finanțe Lukács, locul lui îl va ocupa Horanszky.

Austria. Guvernul austriac împreună cu cel magiar de presinte se ocupă cu rebonificarea, ce ar trebui să se dea băncii austro-ungare, din cauză că această va înceta în 1907. O altă grijă a celor două guverne este cuota. Ministrul president magiar, ce e drept nu a făcut nici o amintire despre cuotă nici în parlament, nici cu altă ocaziune. Dar dacă nu a vorbit el despre afacerea această, vorbesc și încă destul austriacii, cari ca rebonificare pentru favorurile concese magiarilor cu ocaziunea compromisiului, pretind ca cuota să se mărească pentru Ungaria.

Delegațiunile pentru stabilirea cuotei ar trebui să se întâlnească la toamnă, când se va conchiama și parlamentul imperial, ca să alege pe cea austriacă. Nemții din partea lor promit, că vor face obstrucțiune chiar și la alegerea delegațiunii. Cu toate acestea înse se crede, că delegațiunea se va alege fiind obstrucția, pentru cazul acesta, imposibilă din următorul motiv: alegerea se face după țeri, așa că fie care țară alege separat membrii, cari cad pe dinsa în conformitate cu numărul sufletelor. Grupele separate compuse din deputații deferitelor țeri nu au să discute asupra alegerii, ci numai să alege; ér grupările, fie care dispune de majoritate, carea poate alege chiar și atunci, când minoritatea s'ar reținé de la alege. Obstrucție s'ar pute face numai prin volnicie dacă d. es. presiul ar fi impedit prin volnicie să pună alegerea la ordinea zilei, orî dacă deputații ar fi impedit să mērgă la urnă, cari acte se presupun, că nu vor fi comise din partea Nemților. De altmintea se va vedé, până unde va ajunge mânia Germanilor.

Cluburile Slavilor de sud, cari sînt pe partea guvernului, încă îi dau acestuia materie de cugetat. Jugoslavii acestia sînt neindestuliți, pentru că guvernul actual tot promite numai, ér când e vorbă de fapte, atunci pentru ei nu face nimica. De aceea amenință cu ieșirea lor din majoritatea parlamentară. —

Franța. Criza ministerială franceză încă a ajuns la punctul de a fi delegată. Președintele republicei a fost însărcinat cu formarea noului cabinet pe Poincaré, dar acesta, grație pretensiunilor imposibile de realizat ale radicalilor, pe cari voia, să-i tragă pe partea noului cabinet, nu a putut reuși cu formarea noului ministeriū. După el, însărcinarea de a mântui Franța de criza ministerială, a primit-o Waldeck-Rousseau, care încă s'a nisuit din toate puterile, să implinēscă la ce s'a fost angajat. Dar toate nisuințele lui au fost zădarnice, căci Casimir Perier, fără de care Waldeck Rousseau nu voia să formeze noul cabinet, a respins ofertul ce i-s'a făcut de a primi un portofoliu ministerial.

Hollanda. Conferința de pace, în urma atitudinii ce a luat Germania față de proiectul despre tribunalul ales, a făcut o altă propunere, în sensul căreia în Haga nu s'ar înființa un tribunal permanent ales, ci numai o specie de comitet, care la dorința statelor, între

cari s'ar naște conflicte, ar compune din cas în cas tribunalul ales. Primirea acestei propuneri depinde, se înțelege, de la Germania, care s'a fost arătat străină față de ast fel de tribunale. Pentru a se informa despre simțemintele Germaniei delegatul ei din Haga a trimis la guvernul său pe dr. Zorn.

Albanezii și Armenii și-au înaintat memorandele lor conferinței de pace, dar fără ca acestea se fi fost luate în considerare. Ba mai mult, delegații Turciei au pretins, să fie alungați din Hollanda toți Armenii, căci la cas contrariū, delegații turci vor părăsi conferința.

O impresiune neplăcută a făcut asupra delegațiilor ținuta deputaților catolici din parlamentul holandez, cari au respins invitarea președintelui camerei de a participa la ședința parlamentară, în care avé să se desbată programul serbărilor, ce ar fi să se aranjeze în onorul delegațiilor străini. Și au făcut-o această spre a demonstra, pentru că Pontificele n'a fost invitat la conferință. —

Corespondințe.

Ajutorul de stat.

Clarissime Die Redactor!

Drept se zice la Iobu 7. 1, că „Viața omului este luptă pe pământ, și zilele lui sînt cu ale ierbului,” că fiesce care om are în această viață de a se lupta cu felurite necasuri. Și totuși câte unuia îi vin mai greu de cât celui alalt. Lupte grele a avut să lupte tot de una preoțimea română și avut-a și suferințe dēstul de amare de îndurat. Cred înse, că mai mult are să sufere preoțimea din ținuturile mestecate în preponderanță cu alte naționalități. Cu mult mai amare suferințe are în mijlocul confrăților săi. În locurile mestecate, preotul a esistat și esistă și în presinte între străini, — ca copilul orfan, care este de nemilōsa sōrte smuls de la sinul mamei sale, și este tot de aceeași sōrte aruncat între nise copii neînfrânați, — îmbruiți cu toate bunătățile pămîntene, cari au mamă, ce se îngrijesce de toate ale lor lipse, și cari fără nici o milă împing pe sērmanul orfan și în cōce și în colo. Și fără să cugete la a lui tristă sōrte, că este flămînd, este gol, îl îndătoresc strîns, să lucre asemenea cu ei, și să jertfēscă din puținul venit cāștigat cu multă trudă și sudōre pentru susținerea unei case comune. Și cer de la el jertfă în asemenea măsură cu dîșii, cari dispun peste toate averile, ce ar fi să fie comune, și totuși când este ca să fie și orfanul împărtășit din comuna adunare, îi dau pentru aparență, așa ca cum dă pescariul pe vîrfu unghișii pescelui un pic de rîmă, ca așa prindēndu-l să-l pōtă nimici.

Așa este, Clarissime Domnule Redactor, și starea preoțimii gr. cat. române din eparchia protopopescă a Treiscaunelor. În un număr neînsemnat dispărem aprōpe între cele alalte confesiuni și de parte de sinul cel dulce pārințesc, din toate părțile, și în toate zilele, ne împing și din colo și din cōce, astăzi voesc a ne smulge din brațe pe fiii credincioși, și cu ei pānea de toate zilele, și mîne când stăm la culmea chemării noastre și apērăm turma, sîntem acusați cu nepatriotism și ro-

manisatori, fiind această faptă pēcat de mōrte contra statului.

Sîntem goli, flămîndi, cu venit anual de abia de la 50—100—150 fl. v. a. și totuși plătim dare de drum, dare de stat, cu un cuvînt aducem jertfe pe altariul patriei, chiar așa ca și aceia, cari dominēză peste toate averile comune și folosesc după placul lor toate bunurile. Și totuși la venit comun noi nu putem conta, căci ce-l bine nu-i de tine (că ești român), ce-l rău este tot al tēu (că ești român). Noi numai la atāta drept avem!

Ca „bun patriot” ce sînt și în speranță, că așa am să fiu și pe venitor, mi s'a asemnat din cassa statului pe vîrfu unghișii 65 fl. v. a., *adece ceva mai puțin ca la un corteziu de la alegerile de deputați. Și banii aceștia puțin mi s'au asigat cu provocare la patriotism, ceea ce nu puțină durere mi-au cauzat, înse această cu o oftare la Tatăl ceresc, cu cuvintele de la Tittu 1. 15. „Celor curați sînt toate curate; ér scārnavilor și necredincioșilor nu este nimica curat, că le este simțul inimii și mintea lor scārnavită”,* i-am nădușit în pept și am rămas până acuma cu cuitanța magiară nescrisă.

Dară când am cetit pe colōnele de mult preț a le „Unirii” Nr. 22. că ce s'au scris în Nr 122 din fōea „Magyar Polgár”, în numele preoților gr. cat. români din Sēcuieme, că *adece noi primim banii fără nici o rezervă, de atunci nu este moment, să nu-mi vină în minte și să nu dau esprimare durerii inimii mele cu cuvintele Sfintei Scripturi Dom. 9. 2. „Mare este întristarea mea și neconținut este durerea în sufletul meu.”*

Permiteți-mi dară Clarissime Domnule Redactor, să esprim în numele preoțimii din eparchia protopopescă gr. cat. română a Treiscaunelor, indignarea cea mai mare față cu Domnul scriitorii din „Magyar Polgár”, care s'a făcut advocat nechemat. Este adevērat, că sîntem sēraci și suferim lipse ca nici unii din cele alalte confesiuni din acest comitat, dară pentru aceea avem simțul nobil ca și orî care bogat, avem fală națională, și mai bucurosi sîntem gata, să murim de fōme cu glorie, de cât să ne ucidem cu pānea inveninată, și să ne facem de atari omeni, cari se numesc cu numele meritat **renegați**.

Binevoescă dară Domnul scriitor din „Magyar Polgár” a nu ne răpi, de și sîntem sēraci, barem caracterul: „Că cel ce aduce jertfă din averea sēracilor, este asemenea celui, care omōră pe fiul înaintea feței Tatălui său.” Sirac 34. 24.

De altmintea rămân pe lāngă salutările cele mai căldurose

Kezdi Polyán în 12 Iuniū 1899.

umilit serv
Ioan Șolnai
v. protopop gr. cat.

Cicero pro domo sua.

Onorată Redacțiune!

Am urmărit cu atențiune tot ce ați publicat în timpul mai apropiat despre „ajutorul de stat” și eventuala salarisare a preoțimii noastre. Am trecut prin cele mai felurite stări sufletesci în timpul acesta. De multe ori vōcea internă îmi șoptia, să vorbesc, și mi-am impus tăcere. Da, căci mă credeam la început prea slab în chestii atāt de grave.

A venit înse confratele „de la Gheja“ în ultimul număr a „Unirii“ și mi-a ușurat în cât va lucrul. Acum nu mai pot tăce.

Fie-mi deci permis a spune și eu, ce mi-e pe inimă, căci „vigil antibus jura obveniunt.“

E prea bine cunoscută starea preoțimii noastre în fața lipselor de azi, de cât să mai fie lipsă a o accentua. Munca îndeplinită de vécuri în sinul poporului român prin preoțime nu e mai puțin cunoscută în efectele sale. Dar câte ar pute spune amvonele bisericilor noastre! . . . Amvonul și catedra, limba și moșia poporul român!

Ziaristica n'a cetit-o, ér inteligința mirénă n'a petrecut în mijlocul poporului, cu el din légan până la mormint. În moravuri, în știință, în viața națională, acolo l-a fost preoțimea la îndemână!

Și totuși de starea ei, ca clasă inteligentă, cât de puțin s'a îngrijit lumea pricepătoare.

Acum vine dușmanul, să imbie cu daruri pe capii oștirilor reinvinse, ca să-l plece. Capii au dat alarm. dar ce fac oștirile? Îndemna simplu la abnegare și curaj tot pe preoți, căci dora și lor le sună „îndrăsuși, eă am învins lumea!“

Da! vor învinge și preoții ispita materială de acum, căci trebuie să le fie mai pe sus chemarea, de cât viața!

Ce cugetă înse poporul român acum în fața relațiilor, ce se dezvoltă în patrie?

Acésta ar dori — cred eă — preoțimea.

Confratele „De la Gheja“ e de părere, să se convoce adunări generale de popor în fie care parohie, și preotul să descopere situațiunea etc. În punctul acesta cu părere de rău nu pot fi de acord. Facă-se înse prin protopopii tractuali în fie care comună. Onorații mei cetitori vor înțelege motivele.

În rășboit vădend ostașii cursa aruncată comandantului lor, sar și fără comandă spre apărarea lui! . . . În legătură cu scrisoarea confratelui „De la Gheja“ nu pot să nu amintesc afacerea „colectei crucerului“, inițiată tot în timpuri grele de „Unirea“. Și unde am ajuns? După aproape un deceniu fi. 2,000 și ceva?! Atâta pentru școlă și învățatorime!

Să recunoscem înse și slăbiciunile noastre.

În vara anului trecut a fost părăsit téscul tipografiei din Blaș tom. I a valorosului op „Jertfa creștinilor“. Venitul curat este destinat pentru un „fond provincial de salarisare a preoților și învățătorilor.“ Écă idea, ce ne frământă azi atâta! Și crede st. public cetitor, că am făcut noi, pentru cari a apărut, să se scotă curénd în a 2-a ediție? Cetiți darea de samă despre abonenti, publicată în „Unirea“ din același an și vedeți căți învățători au cumpărat-o?

„Gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo!“ Bine ar fi, când alt cum am sta în chestia, ce ne preocupă.

E fôrte la loc de altă parte apelul, ce-l face On. „De la Gheja“ la aceia, cari prin sumele cruțate de demnitarii nostrii bisericesci, au ajuns azi în poziții neasăménat mai bune față cu preoții, pe cari „se razimă biserica“.

Să auzim vocile lor înainte de consiliul provincial, ce pare a ne chema curénd la re-

solvarea multor probleme grele. Atunci numai cred. că vom pute combina mai temeinic mijlocele, cari să ne scotă la liman cu onóre și demnitate.

Sursum corda!

Cunotator.

Apel către prea stim.

public românesc.

Comuna rumânescă Murêș-Gheja din Archidieceasa: Alba-Julia și Făgăraș — protopopiatul M.-Uiórei — e în periclu de aș pierde școlă sa confesională românescă din cauză, că în urma paupertății cauzată de 3 ani neroditori nu e capabilă din propria sa putere să-și edifice o a II-a sală de propunere, pe cum se poftesc din partea autorităților civile competente.

De aceea sbscrisul președinte al senatului școlastic deschide abonament la unele opuri ale sale — și la altele de alți autori puse la dispoziția sa din maritimăsitătea M. St. Domn editor-tipograf și proprietar din Gherla Andreii Todoran, — și anume așa că jumătate din venitul acestor opuri să trecă la școlă noastră amenințată cu închidere.

Senatul școlastic român din M.-Gheja face apel la întreg publicul românesc și imploră ajutorul tuturor, care ajutor ni se pôte da sau prin abonarea unor opuri, ce înșirate mai la vale vin, sau din donațiuni peste prețul de solvire al opurilor ce se alege din partea cuiva — sau și numai din oferte benevole.

Prea stimat public!

Dacă există instituțiune vrednică de spriginul tuturor românilor, atunci școlă din M.-Gheja o merită acésta.

Un popor de 1000 de suflete cu lacrimi în ochi se adresează către frații săi de un sânge spre a le sări în ajutor — acum în ora a 12-a.

Adus-au acésta comună jertfe pentru beserica și școlă sa tot de una; acum înse pe cum mai sus s'a zis, prin 3 ani neroditori urmați unui după altul se vede strimtorată și avisată la concursul fraților de pretutindenia.

Escelența Sa Domnul Mitropolit din Blaș și Prea Veneratul Consistoriū Mitropolitan a pus în prospect un ajutor de 71 fl. v. a. pe tot anul din fondul școlastic archidieceasan pentru susținerea unui al doilea învățător — cantor în comuna noastră.

Salarul deci e asecurat, dar restéză a II-a sală de propunere, carea din propriile noastre puteri edifica nu-o potem.

Frații apeléză la frați și credem, că după Dumnezeu vom fi spriginii de inimile generose.

Opurile ce se pun la dispoziția onoratului public românesc și a căror venit jumătate e a școlii noastre, sînt următoarele:

1. *Nopti de iarnă* novele pentru popor de G. Simu, prețul — 60 cr. + 05 cr. porto
2. *Cartea ilustrată* pentru copii și copile de G. Simu, prețul 25 cr. + 05 cr. porto.
3. *Părintele Nicolae* schiță din viața preoților de G. Simu, 30 cr. + 03 cr. porto.
4. *Codrean* craiul codrului, baladă de G. Simu, prețul 10 cr. + 02 cr. porto.
5. *Felicitări* de anul nou, ziua onomastică etc. de G. Simu, prețul 20 cr. + 03 cr. porto.
6. *Predice* la tôte sêrbătorile de peste an de J. Papiu, prețul 150 cr. + 10 cr. porto
7. *Predice* funebre și iertăciuni de J. Papiu, prețul 150 cr. + 10 cr. porto.
8. *Catechese* pentru prunci școlari de Tit Bud, prețul 40 cr. + 05 cr. porto.
9. *Manual catehetic* de B. Rațiu, 40 cr. + 05 cr. porto.
10. *Bocete*, adecă cântece funebr. la morți de J. P. Reteganul, 40 cr. + 05 cr. porto.

Subscrisul senat școlastic parochial se rógă, ca atât côlele de abonament, cât și banii adunați fie ca preț al cărților, fie ca oferte benevole să se adreseze până la 1 Septembrie 1899. subscrisulul președinte al

senatului școlastic din M. Gheja: George Simu preot: Maros-Geze, posta: Maros-Ludas. — Alsó Fehér megye.

În dată după primirea abonamentului, opurile cerute se vor espeda la destinațiunea lor și banii încuși vor fi cuitați pe cale ziaristică, fie ca abonamente, fie ca suprasolviri. Bunul Dumnezeu să ne fie în ajutor și ómenii buni și generoși!!!

M.-Gheja la ³/₁₅ Mai 1899

George Simu m. p.
pres. senatului școlastic.

Pantea Ignat m. p. inspector de frecuentare
Ignat German m. p. inspector de superedificare.
Constantin Biris membru a sen. scol.
Ignat Gerasim membru a sen. scol.
Nicolae Hopartean membru a sen. scol.
Joan Nicórá notar și membru sen. scol.

Noutăți.

Convenire. La 20 crt. s'au întrunit la Blaș absolvenții gimnasiului de acum zece ani. Din 34, câți au fost pe clasa VIII, a murit Liviū Penciu, iurist absolut. La convenirea amintită s'au prezentat: Aron Aurel candidat de preot; Dr. Fodor Alexandru medic; Dr. Miclea George, avocat; Morariu Vasile, preot; Muntean Dionisie, notar cercnal; Pop Alesiu, cand. de preot, și subprefect la Internatul de băeți; Pop Ioan, preot; Radu Traian, notariu cercnal; Raica Isidor, preot; Roșian Stefan, cand. de preot și rigorosant în drepturi; Suciū Valeriu, cand. de preot și prof. gimn. Preotul Isidor Raica a servit o sfintă liturgie la biserica opidană. După serviciul divin a urmat o constătuire și la 2 ore d. a. s'a ținut banchetul, la care pe lângă amintii absolvenți au participat și trei domni profesori, deși cu dragoste au fost invitați și toți cei alaiți domni, cari au propus în clasa a VIII-a a. 1888/9. Banchetul a decurs în ordine, învristat de o serie de toaste. În noptea și ziua următoare s'a depărtat fie care la ale sale ducend cu sine plăcute suvenir și cu dorul de a se întruni la 25 de ani în număr mai mare de cât acum.

Concert în Blaș. Duminecă sara Reun. femeilor române din Blaș a aranjat o serată musicală cu concursul dș. Bardoși Olivia, a dșorelor Netti Vancea și Elisa Bodocan. S'au executat un program destul de variat.

De la Reuniunea învățătorilor. Marti s'a întrunit comitetul central al Reun. învățătorilor archid. Au luat parte din a fară 15 învățători și ca óspe dl Liviū Bardoși, inspect. scol. pens. S'a hotărît între altele, ca adunarea generată să se țină la 22 Septembrie n.

Esamenele de calificare. La institutul preparandial gr. cat. archidieceasan din loc esamenele de calificare cu candidații și candidatele de învățători și învățătoare pentru școlile populare elementare din Archidieceasa au început în 9, și s'au terminat cu un rezultat frumos în 17 Iunie st. n. S'au prezentat la esamene cu totul 64 candidați și candidate: 38 candidați, 10 candidate, și 16 repetenți din anul trecut. Din aceștia au trecut examenul 60, ér 4 au fost relegați pe trei luni din l. magiară.

Scolastic. Sâmbăta trecută s'au închiat anul la școlă populară și de praxă. — A doua zi de Rosale la școlă industrială, Esamenele s'a făcut aci sub conducerea dlui canonic Iosif Hossu ca comis. consist. Pe lângă profesorii, cari cu multă abnegațiune și aproape jertfă au propus la elevii de meseriași, au mai luat parte la examen și un număr însemnat de măestrii. Responsurile bune ale elevilor au mulțumit pe toți cei de față. La sfârșit s'au împărțit între învățăcei premii constătătoare din cărți de cetit, poesii, rugăciuni ș. a. — Măne Duminecă se va închia anul școlastic la Seminarul clerical și școlă de fetițe. — Acum decurg esamenele la gimnas și preparandie. I. P. S. sa Mitropolitul a luat parte la celea mai multe din esamene.

† **Neurolog.** Nicolae Șimonfi preot-deficient a repausat la 18 Iunie n. în etate de 81 ani, în al 56-lea an al preoției.

În veți amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Viața și operele lui Andrei Murășan.

Introducere.

Cu pietate vrem, să reîmprospetăm memoria lui Andrei Murășan, cel mai mare poet român din Transilvania, ale cărui idei ca și fulgerul pătrunseră inimile tuturor Românilor, al cărui glas puternic străbătu munți și văi, lăsând pretutindena în urma sa ehourî puternice, dorul ferbinte de libertate al nemiului său încătușat. Vrem, să reamintim cu pietate memoria bardului național de la 1848, al cărui dor și sentimente au fost dorul și sentimentele tuturor Românilor nu numai de atunci, ci și de azi.

Fericit bărbatul, care pătruns de înălțimea chemării sale, și-a rezolvit nobil și cu abnegațiune această chemare, căci memoria aceluia nici o dată nu se va șterge din sufletul urmașilor săi, acela are drept la laurul verde, la coróna nemuririi! Ce mărețe, ce sublime idei strănesc în noi viața unui astfel de bărbat, care, liber de interese personale, singur numai pentru ajungerea și realizarea unui scop înalt, de a-și vedea poporul său liber în liber pământ, și-a jertfit într-o viață, din tinerețe până la mormânt, luptând cu toate greutățile, cu câte numai poate lupta un muritor, pentru ca să lase urmașilor săi un exemplu bun de urmat, din care să vadă cu toții, că este ceva pe fața pământului, ce nu se poate încătușa, nici nimici, de cât o dată cu viața, și aceasta este tărnia neclintită și statornicia inimii de bărbat!

Frumosă e viața, când, ridicat din sfera de toate zilele, îți îndrepti pașii către un scop măreț, de care milioane se interesează! Frumos e, când cine va își împlinesc chemarea cu conștiință curată, între împrejurări favorabile ori dezastruoase!

Dar, de câte ori nu întimpină recelă chiar acela, care se luptă cu căldură pentru ajungerea unui țel de toți dorit, de câte ori nu se cufundă luptătorul, în mijlocul carierii sale, necompătimit și neajutat de nime!

Așa e! căci acesta e sôrtea lucrurilor omenești!

Adese, numai după vreme îndelungată, veți răsărind în totă frumuseța sa plânta, a cărei sămânța de mult a fost aruncată în pământ, și răsare atunci, când sămânătorul de mult numai este! . . .

Aceste cugete se nasc în sufletul omului, când vre, să reîmprospeteze aducerea a minte a aceluia, care, prin lira sa farmecătoare, a scint vorbi la inima tuturor Românilor. Și el numai în conștiința faptelor sale și în a sentimentelor curate și-a aflat mângâiere contra greutăților timpului și contra vitregiei vieții, care l-au sbuciumat și apăsă până la moarte!

N'ar trebui, să desfășurăm un tablou trist și plin de amărăciune, ar trebui, să dăm uitării în Murășan pe omul suferințelor și să presintăm singur pe literatul, pe poetul sârbătorit, pe cum presintă artistul statua de marmoră, gata, ca să o putem decora cu lauri și cu flori. Dar inima nu ne lasă, să-ascundem suferințele!

Rar se întâmplă, ca un început bun și frumos să nu pretindă cele mai mari jertfe. De aceasta n'a fost cruțat nici Andrei Mu-

rășan! În viață-întregă întimpină neajunsuri și îndură fel și fel de persecutări, atât din partea străinilor, în a căror serviciu a fost, cât și din partea Românilor, pentru a căror ferocitate a trăit și a luptat, cu o energie neînfricată, cu un entuziasm învâpăiat, cum numai omenii mari știu să se lupte!

Și după moarte? . . . Murășan nici după moarte nu este mai norocos: numărul admiratorilor săi scade tot mai tare, ér literatura formată despre dînsul este puțină, severă și nedreptă! Tot ce s'a scris despre el, consistă din puține biografii, făcute toate pe același vechiu clișeu, care nu se estinde de cât numai la câte va momente din viața sa, apoi și din mai puține aprețări și critice.

Cea mai autentică biografie a lui Murășan este biografia scrisă de vărul său, Iacob Murășan, și publicată la moartea poetului în Gazeta Transilvaniei sub titlul: Trăsuri fundamentale din biografia repostatului.¹⁾ În această biografie Iacob Murășan atinge mai multe momente însemnate din viața poetului, pe cum originea familiei, trăsuri caracteristice din timpul profesurii și al translaturii lui, durere înse, că este prea scurtă. Biografia aceasta a fost tot o dată și izvorul său baza tuturor biografilor, ce s'au scris mai târziu despre Murășan. Ea a fost folosită de biografi lui Murășan ori de a dreptul din Gazeta Transilvaniei, ori din reproducerea ei în Amicul Școlii,²⁾ și în ediția a 2-a a poeziilor lui Murășan.³⁾ Unele din biografiile lui Murășan sînt foarte sêrace în date nouă, ele se deosebesc de aceea din Gazeta Transilvaniei numai prin frazele mai mult ori mai puțin bonbastice ale îmbrăcămîntului, ér nu în fond și date nouă. Între altele amintim biografia din Panteonul Român a lui Iosif Vulcan⁴⁾ și aceea din Conspectul lui Vasile Gr. Pop.⁵⁾ Altele apoi, cum este d. e. schița biografică de George Bariț publicată în Transilvania⁶⁾ sau studiul lui Valer Branișce,⁷⁾ conțin și date nouă și interesante referitoare la momentele, ce au influențat asupra poetului în diferite epoce. În general biografiile, ce s'au scris despre Murășan, sînt scurte și — am pute zice — aproape stereotipe. Din punct de vedere literar, — a fară de biografia din Gazeta Transilvaniei, care este izvor, și a fară de biografia de Valer Branișce, care pe lângă datele existente puține, câte a avut și a cunoscut, îmbrățișează mai multe digresiuni, din care vre, să esplice diferitele momente, ce au influențat asupra poetului, — toate au o valoare puțină, neînsemnată, și un singur merit, stilul simplu, ușor și fără pretenție. De aceea biograful este scutit de a le aminti pe fie care separat și a se ocupa cu ele detaiat și minuțios.

Dintre criticii lui Murășan, patru sînt cari merită să fie amintiți, și aceștia sînt Tit Maiorescu, George Bogdan Duică, Aron Densușan și Valer Branișce.

Tit Maiorescu, în criticile sale, atinge în mai multe rînduri când fondul, când limba poeziilor lui Murășan. Mai pe larg se ocupă înse cu poezia lui Murășan în critica: În lături!¹⁾ Aici îi place lui Maiorescu a susține, că Murășan nu este poet.

Pe aceste urme calcă și George Bogdan Duică, care în Tribuna din 1888 se ocupă de aproape cu poezia lui Murășan, dar aprețierea sa are o mare scădere, și aceasta este, că vre, să esplice poezia lui Murășan din însuși poetul, și nu ține cont și de momentul istoric, ceea ce nici o dată nu este lertat, să se pîrdă din vedere. Dar cea mai mare scădere a criticii lui Duică este, că detrage lui Murășan meritul și însușirile de poet mare.²⁾

Dintre toate aprețările cea mai serioasă, mai minuțiosă și mai obiectivă, este critica lui Aron Densușan intitulată Poeziile lui Andrei Murășan.³⁾ Este plină de dragoste și însuflețire pentru Murășan. Cu adîncă pricepere statornesc trei perioade în dezvoltarea poeziei lui: periodul încercărilor, periodul înfloririi și periodul decă dîntii. În periodul prim poetul se luptă cu limba și cu tehnica poeziei și nu e în clar cu obiectul lizei sale. În al doilea se dezvoltă tot mai treptat până ajunge prin „Resunet“ la apogeul poeziei sale. În al treilea period decade până la 1857. Tot așa de frumos și cu multă căldură apără Densușan prestigiul poetului și în Istoria limbii și literaturii române.⁴⁾

Dacă Aron Densușan s'ar fi estins și la partea biografică și dacă ar fi tractat și viața poetului așa de minuțios, cum l-a tractat și aprețiat poezia, atunci și despre Murășan încă am avé o monografie completă și demnă, cum este monografia lui Dumitru Ollănescu despre Vasile Alexandri, sau a lui Nicolaș Petrașcu despre Mihail Eminescu. Din acest punct de vedere opera lui Densușan este mancă. Dar ceea ce n'a făcut Densușan, a încercat să o facă Valer Branișce. La dînsul se presintă prima oră împreunarea biografiei cu poezia, el este unicul, care a scris în mod sistematic despre viața și despre poezia lui Murășan. Încercarea ne place, executarea înse este defectuosă, mai bine zis, avară. Nouă ne ar fi plăcut, dacă Valer Branișce tot o dată s'ar fi încercat, să eshaurizeze cu profunditate toate momentele biografice și critice, ca așa cel puțin să se apropie cu studiul său de regiunile unei monografii. Și aceasta am fi dorit-o cu atât mai virtos, pentru că studiul lui Branișce este plin de o pricepere adîncă și de o judecată obiectivă.⁵⁾

Prof. Ioan Baț.

(Va urma.)

¹⁾ Gazeta Transilvaniei; 1863 Nr. 101.

²⁾ Amicul Școlii; 1863 Nr. 42.

³⁾ Din poeziile lui Andrei Murășan; Sibiu 1881. Ed. 2. pag. V—VIII.

⁴⁾ Ios. Vulcan: Panteonul Român; Budapesta 1868 pag. 11—16.

⁵⁾ Vas. Gr. Pop: Conspect asupra literaturii române și a scriitorilor ei; Bucuresci 1876 vol. II. pag. 151—153.

⁶⁾ Transilvania; 1877 Nr. 42.

⁷⁾ Valer Branișce: Mureșianu András; Tanulmány az erdélyi román irodalom köréből. Budapesta 1891 pag. 5—12.

¹⁾ Tit Maiorescu: În lături! Convorbiri Literare din 1886—7 Nr. 3. Veđi și Critice; Bucuresci 1892 vol. II. pag. 217—241.

²⁾ G. B. Duică: Revista literară; Art. XIX. Tribuna 1888 Nr. 179.

³⁾ Ar. Densușan: Poeziile lui Andrei Murășan; Federațiunea din 1868 Nr. 63, 65—67 și 69. Veđi și Cercetări Literare; Iași 1887 vol. I. pag. 121—142.

⁴⁾ Ar. Densușan: Istoria limbii și literaturii române; Iași 1885 pag. 239—240.

⁵⁾ Veđi Valer Branișce op. cit.

Amalrich regele Ierusalimului și cei doi peregrini.

(Narațiune istorică).

(Continuare.)

Bietul cavaler Zollingen a avut, să indure multe neplăceri. Șireuh voia, să scie de la dînsul despre starea armatei creștine, dar dînsul îi răspundea: „În armata regelui din Ierusalim nu există trădător, cu atât mai puțin vei pute îndupleca la așa ceva pe cavalerul Zollingen, care este fericit de a se pute numi intimul regelui.“ Fiind că nu era chip, ca să sciricască ceva de la dînsul, Șireuh demândă, ca să-i aplice cinci zeci de lovituri pe tălpile gôle. Păgânii îl desbrăcară în dată, apoi doi turci cu vergi îl lovesc în tălpi, până ce au curs sângele la vale. Cu toate acestea cavalerul nu tradă nimica. Șireuh recurse la mijlocele cele mai tiranice, numai ca să-l facă, să vorbească. Ast fel porunci, să-l espună cu piciorile sângerate la arșița sôrelui și la prada insectelor. Spre acest scop Turcii nemiloși îl espuse pe un mușuroi de furnicel, cari se infiseară în carnea bietului cavaler. Tortura acésta l-a înfrânt și a erupt în văiete. Bestialul Șireuh încercă și cu alte mijloce, dar fără succes. Pe urmă porunci, să-i ungă piciorile cu miere, ca așa să-l infesteze muștele și mai tare. Cavalerul își mușca dinții de durere și se ruga lui Dumnezeu, ca să nu-l slăbescă curajul. A putut să reziste și acestei ispite diabolice; dar Șireuh inventă alte torturi și mai grozave. El porunci, să-l aducă lângă un foc și îi puseră pe rări cărbuni aprinși. Și dacă nu venia Saladin, nepotul lui Șireuh pe acolo, nu încetau cu tortura până nu-l omoriau. Dînsul le porunci, să-l lasă în pace. Polidor, căpitanul păgân, a fost atât de crud, ca să mergă la dînsul și să-și bată joc spunându-i, cum l-a dat pe dînsul perđării mareșalului Milo de Plancy. Destăinuirea acésta l-a durut mai mult de cât toate torturile și ar fi voit, să moră. Nôptea, când toți păgânii durmiau, ecă vine la dînsul Saladin, îl luă pe umeri și-l duse la o colibă din țermurul mării. Aici locuia un eremit evlavios, care ziua nôptea se ruga lui Dumnezeu. Acestuia îi vorbi Saladin ast fel: „Aici este un frate de al tđu, primesce-l și dacă s'a însănătoșă, lasă-l, să mergă în cătrău voesce, eă îi dau libertatea; dar grijesce, să nu vő găsescă Turcii.“

Sihastrul îl duse pe cel rănit în fundul peșterii. Saladin îi dădu banii, căți îi avu și întinđându-i mânia își luă adio. Sihastrul îi caută ranele, îi astîmpără setea și apoi mângăindu-l cu vorbe bune se duse, ca să caute buruienii vindecătore, pe cari le cunoșcea foarte bine. El încă fusese odinioară un brav cavaler și în expedițiunile cruciate a raportat multe învingeri asupra Turcilor, după aceea s'a dedicat unei vieți contemplative și medicinei, ca să pôta fi de ajutor celor nefericiți.

Capitolul VII.

Cavalerul negru cu crucea roșie.

Pe când se reîntôrse pustnicul, pațientul său durmia, puțina recreație l-a readus somnul. Apoi plecându-se spre dînsul îl privește în față și mirat își zise: „Dumne-

zeul meu, pațientul meu e chiar cavalerul Bernhard de Zollingen, cu care împreună de atâtea ori m'am luptat pe țermurii Dunării. Recunoșcerea acésta îi legă privirea și mai mult de simpaticul cavaler; căruia îi zise în tăcere: „Dormi frățiore, liniștea și odihna îți fac bine și te întăresc, ca să poți suporta durerile ranelor sângerose.“ Se duce apoi în colibă, lea o olă și implându-o cu apă din Nil o pune la foc. Tăc mărunt plantele vindecătore și punându-le în olă o acopere. Din când în când mai puse din buruienii și pe încetul le-a fert, până ce se îngroșară. Cu fertura acésta merge la patul bolnavului și ungând două cărpe de in, îi înfășură piciorile cu ele. Bolnavul se trezi și îi aruncă sihastrului o privire mulțămitoare. „Nu ai, să-mi mulțămesci, Bernhard de Zollingen, fiind că mânia, care te a înfășurat este a unui prietin de al tđu.“ Cavalerul ridicându-și capul privește spre pustnicul, care îl cura, și în dată îl recunoscă. „Pe sfînta cruce, dacă nu mă înșel; tu ești Kuncz de Staufen, amicul meu iubit și soț de arme.“ „De loc nu te înșeli,“ răspuse Kuncz, „sînt chiar eă, și nu pot să mulțămesc lui Dumnezeu, că în acésta țară pot să-ți fiu de ajutor. Dar spune-mi, cum ai ajuns aici.“ Bernhard cu capul rădîmat pe mână începu, să povestescă: „Pe când pe tine nisuița spre fapte și alipirea pentru sfînta cruce te duse de parte de Germania, eă am rămas singur în castelul meu. Lipsa ta o simțiam mult. Une ori reamintindu-mi excursiunile noastre contra lotrilor, mă cuprindea un dor nestîns, ca să mă lupt. Depărtarea prietiniilor și înrolarea lor în șirurile cruciaților m'a adus în un fel de melancolie și săptămâni de a rîndul stăteam în castelul meu în nelucrare. În una din zile întimplător să abătu pe la castelul meu un călugăr cerându-mi ospitalitatea. Eă l-am primit cu brațele deschise, sosirea lui m'a scos din monotonia, în care petreceam. Călugărul era un om umblat și un bun cunosător de trebile lumii. O dată îmi povesti despre perderile, ce le îndurară creștinii în țara făgăduinții descriindu-mi în colorile cele mai vii toate necasurile, ce le-au făcut păgânii. Povestirea călugărului a stîrnit în sufletul meu o adevărată compătimire pentru frații din Asia îndepărtată. Observând călugărul interesul ce-l arătam pentru cauza creștinilor îmi zise: „Cavaliere, trebuie să-ți-o spun, că nu-ți servesece nici de cum spre onore, ca să-ți petreci vremea în castelul acesta nimica făcînd. Creștinii din orient au mare nevoie de DTa; pentru ce nu te înrolezi și DTa sub flamura sfîntei cruci, pe cum a făcut-o prietinel DTale Kuncz, care de mult combate hórdele păgâne? Ți-ai face un mare merit înaintea ziditorului, dacă te ai decide pentru asta.“

Vorbele călugărului si-au avut efectul. Eă l-am dat mânia și l-am promis, că în timp de o lună am să fiu gata de plecare cătră sfîntele locuri. Din momentul acesta numai aveam stare în castel; umblam de la un prietin la altul și îi îndeamnam, să vină cu mine și să se înrolăm sub stégul cruciaților, dar nu se învoi nici unul.“

„Ei îmi răspundeau, că Dumnezeu si-a întors fața de la creștinii din orient. Creștinii de acolo sînt mai mult preocupați de lucruri lumesci de cât de sfînta cauză. Pentru aceea l-a părăsit ajutorul dumnezeesc

și ai ajuns pe mânia dușmanului. Văierările lor nu găsesc resunet în inimile creștinilor apusenii. Dacă vor lua altă direcție și s'ar purta alt cum, atunci pôte că-i vom ajuta, alt cum înse nu. Ast fel am trebuit să plec numai singur. Mai întâiu am încredințat administrarea bunurilor mele unui curtean credincios, apoi bine înarmat plecai spre Roma. Aici am primit binecuvîntarea sfîntului părinte în biserica sfîntului Petru, am pornit spre sudul Italiei, unde voiam să îmbarc pe o nae, care să mă ducă în orient. Pe cale mereu îmi fugia mîntea la tine, și te vedeam încăierat în luptă gróznică cu păgânii. Nici când nu aș fi cređut, să te întălesc pustnic. În sfârșit am ajuns pe pămîntul sfînt și am fost norocos chiar la început, să mă pot lupta cu rezultat pentru cauza creștină.“

„De atunci începînd sînt în continuă activitate: luptatu-m'am cu Saraceni; fost-am în misiuni grele, îndurat-am fel și fel de lipsuri, toate înse numai și numai pentru sfînta cruce.“

„Acestea toate sînt bune, dar spune-mi cum ai ajuns tu în mânia crudului Șireuh“, îl întrebă Kuncz. „Amalrich regele Ierusalimului a făcut o expedițiune în Egipt, cu scopul ca să împedecă pe puternicul Nureddin de la ocuparea acestei țeri, prin care fapt creștinilor li-s'ar fi înlesnit foarte mult peșterinajul la sfîntul mormînt. În suita sa era și favoritul său mareșalul Milo de Plancy. Cu omul acesta fals eă eram în dușmănie. Amalrich l-a dat poruncă, ca să ocupe insula din Nil, care e aproape de coliba ta, și să alunge pe păgânii de acolo. Mișelul veni la mine umilit simulând pretinie și lingăreț cum e, mă scose din mîntea și mă făcu, să mă împac cu el. În ascuns dînsul voia, să mă perđă. Viclenul sciu, să mă înduplece ca să primesc eă comanda. Încercarea noastră a reușit; am respins pe Șireuh peste riă, l-am ucis mulți ostași și l-am luat mulți prizoneri. Amalrich plin de bucurie veni pe insulă și își exprimă deplina sa satisfacție față de isprava lui Milo. Eă nu m'am necăjit de loc, din contră îmi păre bine, că a încetat vechia dușmănie dintre noi. Dar în reuțătu de Milo făuria fel și fel de planuri, ca să mă nimicescă. Prin apucăturile lui m'a făcut, să trec în timpul nopții peste riă, ca să spionez castrul inimic. Cu mine erau trei vislași, al treilea era unul dintre prizonerii turci, pe care mi-l-au dat a nume ca să mă tradeze. Eă nici habar n'aveam, că mi-se gătesce cursă. Omul acesta m'a condus în tabera inimică și acolo m'a descoperit lui Șireuh. Acésta e în scurt povestea.“

„Tu ai suferit mult pentru Christos, prietine; dar mângăie-te cu gîndul, că Măntuitorul a suferit și mai multe.“

Sfârșind cu vorbele acestea schimbă legăturile de pe picior; apoi începu, să-i povestescă pățaniile sale: cum s'a luptat cu păgânii, cum a intrat cu peregrinii în Ierusalim și cum s'a făcut închinațiunile înaintea mormîntului sfînt. După ce s'a gîtat povestea, bolnavul îl întrebă, că ce l-a îndemnat să se retragă în singurătate și să ducă viață de pustnic? Kuncz îi răspuse, că în urma unui vot ce a pus. „Noi eram ocupați de 3 săptămâni cu obsidierea cetății Paneos, care era în stăpînirea păgânilor. De și eram numai o mânia de

omeni, totuși în fie care zi dam năvală asupra zidurilor și făceam mari stricăciuni; dar păgânii ni-au aprins turnurile de asediū și aducându-ne în încurcătură, ni-au cauzat multe pierderi.

Eă în ferbințala luptei m'am desbrăcat de jumătate și așa mă luptam, dar de o dată m'a ajuns o săgétă în umer, în cât abia am putut-o scóte. Când am scos-o m'a năvălit sângele și am cădut fără simțiri.

„Când mi-am venit în orî, mă am pomenit într'un loc întunecat singur singurel. Eram închis unde va, dar nu-mi puteam da samă de felul închisorii. Destul că eram înlanțuit cu mâinile la picioare de un mur gros. Umérul mă duré crâncen, de ajutorat nu-mi puteam ajuta. După câte va óre intră la mine un păzitor și-mi aduce o mâncare rea, din care nu am putut nici să gust. Abia acum la lumina felinarului am vădut, că am ajuns în o închisóre murdară. Priveliștea mă înfioră și m'am rugat de păzitor, să se îndure și să mă ducă în altă încăpere. Paznicul îmi dete să înțeleg, că nu-î stă în putere, să-mi ajute. Aici am fost silit, să-mi chinuesc viața. Am slăbit ca mórtea, dacă mi-ar fi fost mâinile libere de mult îmi puneam capét vieții. În zădar i-am promis păzitorului bani și moșii, numai să mă lase libér, el da din cap, că nu se póte.“

(Va urma.)

Economie.

Clarissime Dle Redactor!

Am avut ocaziune de a proba tulumba improscătoare, contra peronosporei, inventată de stimatul Hegedűs József, docent la școla botanică de stat din Turda. Mașina e simplă, ieftină și neîntrecută în lucrare, se póte folosi și în contra insectelor, căci dacă se scóte o paturită de gumi improscă până în virful și celui mai înalt pom.

Se póte procura de la Stimat Domnia Sa cu vas de lut pentru 5 fl. v. a., ér cu vas de lemn pentru 6 fl. v. a.

Fiind de un folos fórte mare vierilor, celor ce au pomi și celor ce cultivă legumi, merită ca să fie răspândită; deci Vê rog, binevoitiți a avisa despre aceste On. public cetitor.

Primiți espresiunile distinsei mele stime.

Mischin, 4 Iuniu 1899.

distins stimător:
Simeon Lucca
paroch gr. cat.

Bibliografie.

A apărut:

Teodor Bulc: **Amintiri din Grecia**, Gherla 1899. prețul 60 cr. După „schite din Italia,“ dl Bulc a ținut, să ne presinte și „Amintiri din Grecia“. Broșura sa de 127 pag. hârtie frumoasă albă și tipar curat și mare va face bune servitiți cetitorilor. Autorul scóte la ivelă totă mărirea și gloria de odinórá a acestei țeri și bogatele și neprețioșele ei comori de artă și sciință. Și cum treci cu povestitorul prin vechea Atenă, prin Acropolis, Areopag, Stadion, Odeon, Phaleron și alte vechi zidiri, parcă zăresci pe dinaintea ochilor perindându-se într'o fugă nebună zilele de glorie ale Greciei, cu poeticele-i mituri, cu credința, cu zeii, cu

A apărut:

Sfînta și dumnezeésca

EVANGELIE

cu litere latine.

Nóua edițiune a Evangheliei, revădută cu multă îngrijire după textul grecesc, are pagina titulară tipărită în trei colori, ér pe cei patru Evangeliști tipăriți cu negru. Desemnul frontispiciului și a celor patru evangeliști sînt lucrarea dlui prof. Octavian Smigelschi. Vom reveni!

filosofia și patriotismul poporului ei. Și în această grabă zăresci pe Theseu, pe Lysikrate, pe Socrate și pe Sf. Paul, cum apar pe scena acesta spre a o lumina pe cât va timp. Apoi îți aduci a minte de vitejia de o dată, de Termopile și alte locuri de sânge ude, și te trezesci de abia, când zăresci Pharsalul și parcă veđi fiii vitejilor de o dată sdrobiți și luându-o la fugă.

Pentru internatele de fetițe și băieți din Blaș. Zilele acestea a apărut o prea frumoasă piesă musicală intitulată *Polca internatului*, dedicată duai directóre Aurelia n. Solomon, și compusă de dl prof. Iac. Murășan. Piesa se vinde în favorul internatului de fetițe cu prețul de 50 cr. Tot atunci a apărut și traducerea lui Crețulescu „*Chezeșia*“, dramă în 3 acte, prelucrată după „Neguțtorul din Veneția“, prețul 25 cr. Venitul curat e destinat pe sama internatului de băieți. Dorim din inimă, ca începutul acesta să aducă celea mai frumoșe rezultate.

Istoria legii nouă de Dr V. Szmigelski, tom. I. Tinerețele lui Isus. Isus ca profet. Progresele, pe cari sciința le face zi de zi și descoperirile, cari fac lumină în cestiunile cele mai întunecate, trebuesc să fie aduse în consonanță cu vecinicile adevăruri ale religiunii. Căci e sciut, că credința nu e dușmana sciinții, ci din contră e apărătorea ei. Ținënd samă de această cerința, Rsmul Dr V. Szmigelski, fost profesor de studiul biblie la Seminariul archidiececan din Blaș, a făcut începutul publicării istorii sfinte, pe basa progreselor sciinții, scoțind tom. I. din legea nouă, care tractează tinereța lui Isus și Isus ca profet. Tomul acesta în 8° mare are 399 pagini și costă fl. 2. Venitul curat realizat și din publicarea acesta va fi o contribuire la formarea unui fond provincial de salarisare a preoților și a învățătorilor. Limba, în care e scrisă cartea acesta și stilul a dese înflorit și avîntat, fac din ea nu numai un manual de scólă, ci și o lectură bună și edificătoare pentru adevărații creștini. Nu credem, că e de lipsă, să fie recomandată, ea se insinuă prin sine însă-și tuturor.

Manual de Psihologie și Logioă pentru clasa VIII a școlilor medie edat de Dr Vasile Hossu. Blaș. Tipografia seminariului archidiececan. 1898. Prețul broș. 1 fl. 20 cr.

Grădina de legumi, disertatie populară de Ioan F. Negruțiu prof., e numele unei folositoare broșuri în 8° mic de 80 pag., cu o mulțime de ilustrații parte intercalate, parte adause la text. Menirea broșurei e bunăstarea materială a țeranilor, îndemnându-i să cultive legumi. Cărticica, din care s'au tipărit pentru public numai 500 es. se află de vinđare la autor în Blaș pentru prețul de 25 cr. spedită franco.

Editor și redactor răspundător:

Dr Vasile Suciu.

Nr. 120—1899.
adv. arch.

(25) 1—2

Anunț de esarëndare.

Bunul comasat din Bucerdea-Grănósă, aparținător fondului Basilitan, administrat de Veneratul Consistor Mitropolitan din Blaș, se va da în arëndă pe calea licitațiunii publice împreună cu bunul același fond din comuna învecinată Tîr numită „Lunca mare“ pe 6 ani succesivi de la 1 Ianuar 1900 până la 31 Decembre 1905.

Bunurile sus numite constau din: intravilan corêspundător și în total din 1279 jugere cat. 360 orgii □ arător, finaț, cositor și pășune.

Licitațiunea publică se va ține în Blaș la 6 Iuliu 1899 st. n.

la 10 óre a. m. în cancelaria advocațială din Curtea mitropolitană.

Prețul de esclamare va fi 7,500 fl., sub care preț de arîndă bunul nu se va esarëndare.

Condițiunile de esarëndare se pot vedé în cancelaria subscribului.

Cei ce doresc a lua parte la licitațiune sînt dători a depune un vadiu de 750 fl. în bani gata ori în hârtii de valóre notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la acel termin se vor lua numai atunci în considerare, dacă se vor face pe lângă aclederea vadiului amintit și pe lângă declarațiunea, că oferentele cunóșce condițiunile de esarëndare.

Blaș la 23 Iuniu 1899.

Dr Iuliu Maniu
advocat archidiececan.